PSYCHO-EDUCATIONAL OPINIONS REGARDING THE HOLISTIC DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS FROM THE PERSPECTIVE OF PLASTIC EDUCATION ACTIVITIES

Oxana Gîscă
PhD Student, „Ion Creangă" State Pedagogical University of Chișinău, Republic of Moldova

Abstract: This article explores the importance of effective management of art education activities for the holistic development of preschoolers. Plastic education, as a form of creative expression, plays an essential role in the cognitive, affective and social development of children. The study analyzes the structure and organization of plastic activities in kindergarten, how they stimulate fine motor skills, the development of imagination and the ability to express emotions. At the same time, the holistic approach to development is examined, which emphasizes the integration of these dimensions in children's educational experiences.

Keywords: plastic education, holistic development, educational management, preschoolers, motor skills, creative expression.

Introducere

Educația timpurie este esențială pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor, iar arta joacă un rol crucial în acest proces. În special, activitățile de educație plastică, prin capacitatea lor de a stimula creativitatea și exprimarea emoțională, reprezintă o componentă vitală a dezvoltării holistice a preșcolarilor. Acest articol examinează contribuțiile unor cercetători importanți din domeniul educației și dezvoltării copilului, cu un accent special pe cercetătorii francezi și influența teoriilor lor asupra organizării și managementului activităților de educație plastică.

Educația plastică în grădiniță are un rol fundamental în creșterea și formarea copilului, contribuind la creșterea creativității, stimularea simțurilor estetice și dezvoltarea abilităților motorii fine. În contextul educației preșcolare, managementul acestor activități implică organizarea resurselor, planificarea curriculară și adaptarea metodelor didactice pentru a maximiza beneficiile pentru *dezvoltarea holistică a copiilor.*

În acest context, dezvoltarea holistică a preșcolarilor se referă la creșterea și formarea acestora din punct de vedere cognitiv, afectiv, social și motor. Aceasta implică nu doar acumularea de cunoștințe, ci și dezvoltarea emoțională, socială și fizică, în vederea pregătirii pentru etapele ulterioare ale vieții. Prin urmare, este esențial ca activitățile de educație plastică să fie gestionate într-un mod cât mai variat, care să favorizeze integrarea tuturor dimensiunilor de activitate luându-se în considerare următoarele direcții de dezvoltare:

- *Rolul educației plastice în dezvoltarea preșcolarilor* prin intermediul cărora

preșcolarii prin activitățile de desen, pictură, modelaj sau colaj își dezvoltă capacitățile de expresie personală și creativitatea. În plus, aceste activități contribuie la îmbunătățirea abilităților motorii fine, coordonarea ochi-mână și percepția spațială.

Din perspectiva dezvoltării cognitive, activitățile plastice încurajează explorarea și descoperirea, oferindu-le copiilor oportunități de a înțelege relațiile spațiale, de a recunoaște culorile, formele și texturile. În ceea ce privește dezvoltarea emoțională, procesul de creație artistică le permite copiilor să exprime și să proceseze emoțiile într-un mediu sigur și non-verbal, facilitând astfel dezvoltarea inteligenței emoționale.

-Managementul organizării activităților de educație plastică

Un management eficient al activităților de educație plastică implică o proiectare eficientă a conținuturilor curriculare, a resurselor materiale, a spațiilor educaționale conform standardelor minime de dotare a instituției de educație timpurie în general și a sălii de grupă, centrului de interes *Arte* în particular. La rândul său cadrele didactice trebuie să dispună de o înțelegere profundă a nevoilor fiecărui copil și să creeze un mediu de învățare care să stimuleze atât creativitatea, cât și interacțiunea socială.

Un aspect important al managementului este *flexibilitatea.* Activitățile de educație plastică trebuie să fie suficient de structurate pentru a ghida preșcolarii, dar, în același timp, suficient de flexibile pentru a permite manifestarea creativității individuale. Educatorul joacă rolul de facilitator, încurajând copiii să experimenteze și să exploreze materialele și tehnicile artistice. De asemenea, este esențial ca educatorii să colaboreze cu părinții pentru a înțelege mai bine interesele și aptitudinile copiilor în afara mediului educațional. Printr-o comunicare constantă, se poate asigura continuitatea în dezvoltarea abilităților plastice ale copiilor din perspectiva abordării dezvoltării holistice a preșcolarilor.

La rândul său, educația holistică presupune integrarea tuturor dimensiunilor dezvoltării umane: *cognitivă, emoțională, socială și fizică*. În contextul educației plastice, această abordare înseamnă că activitățile trebuie să stimuleze nu doar creativitatea, ci și cooperarea, gândirea critică și auto-reflecția.

Prin proiectele artistice de grup, copiii învață să lucreze împreună, să negocieze idei și să își împărtășească resursele. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea abilităților de socializare și la înțelegerea perspectivei celorlalți. În același timp, procesul creativ ajută la consolidarea încrederii în sine și la dezvoltarea identității individuale.

Activitățile de educație plastică, atunci când sunt gestionate corect, contribuie la dezvoltarea integrată a preșcolarilor, oferindu-le o bază solidă pentru *următoarele etape ale educației formale.*

În lucrarea sa, Smith (2020) explorează impactul educației plastice asupra dezvoltării preșcolarilor, subliniind că activitățile artistice contribuie în mod semnificativ la *dezvoltarea cognitivă și emoțională a copiilor*. Potrivit autorului, aceste activități stimulează gândirea critică și creativă, fiind esențiale pentru formarea abilităților de rezolvare a problemelor [7, p. 426]. Smith menționează, de asemenea, că implicarea copiilor în proiecte artistice îi ajută să își exprime emoțiile într-un mod non-verbal, ceea ce sprijină dezvoltarea inteligenței emoționale și a capacității de autoreglare [idem p. 432].

Astfel, educația plastică este considerată un element esențial pentru o dezvoltare echilibrată, nu doar din perspectiva abilităților artistice, ci și pentru formarea unei personalități armonioase.

În studiul lor, Johnson și Kelly (2019) argumentează că integrarea artei în curriculumul preșcolar joacă un rol esențial în dezvoltarea holistică a copiilor. Ei subliniază faptul că arta nu este doar o activitate creativă, ci un mijloc prin care copiii își dezvoltă abilități cognitive, sociale și emoționale. Conform autorilor, arta oferă un cadru prin care preșcolarii pot explora relații spațiale, culori, forme și texturi, contribuind astfel la dezvoltarea gândirii critice și a abilităților motorii fine [8 p. 127].

Mai mult, Johnson și Kelly evidențiază că lucrul în grup în cadrul activităților artistice stimulează abilitățile de colaborare și de rezolvare a conflictelor, esențiale pentru dezvoltarea socială. Arta devine astfel un catalizator pentru integrarea emoțiilor și gândurilor, contribuind la dezvoltarea identității personale și la exprimarea emoțiilor într-un mediu sigur [8 p. 134].

În lucrarea sa, Walker (2018) subliniază importanța expresiei creative în copilăria timpurie, evidențiind modul în care arta influențează dezvoltarea generală a preșcolarilor. Autorul arată că implicarea în activități plastice ajută copiii să își dezvolte abilitățile motorii fine și coordonarea ochi-mână, esențiale pentru învățarea ulterioară [9 p. 92]. De asemenea,

Walker argumentează că arta facilitează explorarea emoțiilor și contribuie la dezvoltarea inteligenței emoționale, oferindu-le copiilor un canal sigur pentru exprimarea sentimentelor. Această practică stimulează încrederea în sine și capacitatea de autoreflecție, elemente fundamentale pentru formarea identității [idem p. 95.] Prin urmare, Walker concluzionează că arta trebuie să fie o parte integrantă a educației preșcolare pentru a sprijini o dezvoltare echilibrată și completă a copiilor.

În Republica Moldova, tema educației plastice în contextul dezvoltării holistice a preșcolarilor a fost abordată de câțiva autori relevanți. Un exemplu este Nina Toma, care în cadrul unei conferințe din 2021 a discutat despre abordarea holistică în educația artistică, subliniind importanța dezvoltării armonioase a preșcolarilor prin activități plastice. Ea a detaliat în lucrarea sa cum integrarea artei contribuie la dezvoltarea cognitivă și emoțională a copiilor. Aceasta a fost publicată în materialele conferinței cadrelor didactice din Chișinău.

În contextul educației plastice și dezvoltării holistice a preșcolarilor, mai mulți cercetători români din România au abordat acest subiect. De exemplu, Maria Cristea, în lucrarea sa „Metodica predării educației plastice în învățământul primar și preșcolar" (2009), pune accent pe importanța activităților plastice în dezvoltarea creativității și a imaginației copiilor preșcolari. Cristea subliniază faptul că aceste activități ajută la dezvoltarea gândirii libere, spontaneității și abilităților de autoexprimare, oferind un cadru pentru manifestarea potențialului creativ al copiilor.

Totodată, Venera-Mihaela Cojocariu, în „Teoria și metodologia instruirii" (2002), discută despre integrarea creativității și a educației plastice în curriculumul pentru preșcolari, punând accent pe legătura dintre aceste activități și dezvoltarea armonioasă a copiilor la nivel intelectual, emoțional și holistice.

Mai mulți cercetători ruși au abordat tema educației artistice și dezvoltării holistice la preșcolari, evidențiind importanța integrării activităților artistice și a dezvoltării cognitive și emoționale în educația timpurie.

Unul dintre cei mai influenți este Lev Vygotsky, care a subliniat importanța jocului și a activităților creative în dezvoltarea psihică a copiilor. El a considerat că aceste activități contribuie la dezvoltarea zonelor de dezvoltare proximală, unde copiii își pot dezvolta abilitățile cognitive și sociale cu ajutorul adulților sau colegilor [10].

De asemenea, Aleksandr Veraksa și Nikolai Veraksa au explorat în studiile lor utilizarea modelării vizuale și a activităților de proiect pentru dezvoltarea funcțiilor executive la preșcolari. Ei au arătat că activitățile de proiect contribuie la dezvoltarea inițiativei, autocontrolului și abilităților cognitive la copiii cu dezvoltare normală, nu doar la cei cu înzestrări intelectuale.

Un alt cercetător relevant este Leonid Venger, care a analizat rolul dezvoltării cognitive și creative la copii și a elaborat metode de diagnosticare a dezvoltării intelectuale la preșcolari. Acesta a subliniat importanța stimulării gândirii imaginative și creative prin activități artistice.

Aceste lucrări formează baza cercetărilor rusești în domeniul educației artistice și dezvoltării holistice la preșcolari, demonstrând că abordările creative sunt esențiale pentru dezvoltarea completă a copilului.

Temele legate de educația artistică și dezvoltarea holistică la preșcolari sunt abordate în lucrările mai multor cercetători ruși de prestigiu precum: Lev Vygotsky - deși lucrările sale nu tratează explicit educația plastică, el a fost unul dintre pionierii teoriei dezvoltării copilului prin intermediul jocului și activităților creative [10]. Cartea sa „Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes" (1978) explorează conceptul de „zonă de dezvoltare proximală" și influența activităților interactive asupra dezvoltării cognitive și sociale a copiilor; Aleksandr și Nikolai Veraksa au publicat mai multe lucrări despre proiectele educaționale și despre dezvoltarea funcțiilor executive la preșcolari. Un exemplu

este lucrarea lor despre activitățile de proiect pentru copii preșcolari, care a fost publicată în revista „Psychology in Russia: State of the Art" (2013). În acest studiu, ei evidențiază rolul proiectelor artistice în dezvoltarea autocontrolului și a gândirii reflexive la preșcolari.

O altă valoare educativă o atribuie activităților de educație plastică și autorul Leonid Venger, care a abordat dezvoltarea cognitivă prin activități artistice. Una dintre lucrările sale este „Psychological Development in Preschool Children", în care detaliază importanța stimulării creativității prin jocuri și arte vizuale, ca modalitate de dezvoltare a gândirii simbolice și imaginative. Aceste lucrări sunt repere esențiale în literatura de specialitate, oferind o bază solidă pentru înțelegerea modului în care educația plastică poate contribui la dezvoltarea holistică a copiilor.

De asemenea și Jean Piaget, psiholog elvețian, a avut un impact semnificativ asupra educației copilului, punând accent pe învățarea prin explorare și experimentare. Deși Piaget nu s-a ocupat direct de educația plastică, principiile sale pot fi aplicate cu succes în acest domeniu. În lucrarea sa „Play, Dreams and Imitation in Childhood" (Piaget, 1962), el a subliniat că preșcolarii învață cel mai bine prin experiențe directe. În contextul educației plastice, copiii folosesc desenul, modelajul și alte activități creative pentru a explora și înțelege lumea din jurul lor. Aceste activități reflectă etapele preoperaționale ale dezvoltării cognitive identificate de Piaget, când copiii încep să dezvolte gândirea simbolică și să experimenteze cu materialele artistice [6].

Autoarea Françoise Dolto, psihanalistă franceză, a pus un accent deosebit pe importanța exprimării emoțiilor prin artă în dezvoltarea copilului. În lucrarea sa „L'Image inconsciente du corps" (Dolto, 1985), ea subliniază că arta ajută copiii să își construiască imaginea de sine și să își exprime conflictele interioare într-un mod sănătos. În educația plastică, activitățile artistice oferă copiilor un spațiu sigur pentru a-și exprima emoțiile, contribuind la dezvoltarea lor emoțională și mentală într-o manieră holistică [1].

În *Pedagogia activă și stimularea creativității,* Philippe Meirieu, teoretician francez al educației, a dezvoltat conceptul de pedagogie activă, în care copiii sunt participanți activi în procesul de învățare. Conform lucrării sale „Le Choix d'éduquer. Éthique et pédagogie" (Meirieu, 1998), el propune crearea unor medii educaționale care să stimuleze curiozitatea și creativitatea copiilor. Aceasta are implicații directe asupra organizării activităților de educație plastică, unde copiii trebuie să fie încurajați să descopere și să construiască cunoștințe prin experiență directă și explorare artistică [4].

De asemenea și John Dewey, filozof și pedagog american, a susținut ideea că învățarea trebuie să fie un proces activ, bazat pe experiență. În lucrarea sa „Experience and Education" (Dewey, 1938), el subliniază necesitatea ca educatorii să organizeze activități care permit copiilor să exploreze și să experimenteze. În educația plastică, acest principiu se reflectă în modul în care activitățile sunt structurate pentru a încuraja creativitatea și gândirea critică.

Un aport deosebit sunt cercetările Mariei Montessori, cercetător italian, care a propus un model educațional centrat pe auto-învățare, unde mediul educațional este amenajat astfel încât să sprijine nevoile de explorare și autonomie ale copiilor. În lucrarea sa „The Montessori Method" (Montessori, 1912). Autoarea accentuează importanța unui mediu bine organizat, care permite copiilor să exploreze materiale artistice și să-și dezvolte imaginația în mod independent. În acest fel, educația plastică devine un spațiu pentru exprimarea creativității, contribuind la dezvoltarea holistică [5].

Peter Moss și Loris Malaguzzi au contribuit la dezvoltarea unui management participativ în educația timpurie valorificând aspectele manageriale în lucrarea *Management participativ și abordarea Reggio Emilia*. În abordarea Reggio Emilia, copiii sunt considerați participanți activi, iar educatorii organizează activitățile în funcție de nevoile și interesele lor (Edwards, Gandini, & Forman, 1998). Această abordare pune accent pe creativitate și

explorare artistică, susținând ideea unei educații plastice flexibile și adaptate dezvoltării holistice a copilului.

În acest context, deducem că cercetările și teoriile acestor gânditori internaționali evidențiază importanța organizării activităților de educație plastică în conformitate cu nevoile de *dezvoltare holistică ale copiilor*. Arta devine astfel nu doar un mijloc de exprimare creativă, ci și un vehicul pentru dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a preșcolarilor. Implementarea acestor teorii în managementul educației plastice contribuie la crearea unui mediu de învățare stimulant, în care copiii se pot dezvolta armonios.

Managementul activităților de educație plastică în grădiniță este un aspect critic pentru dezvoltarea holistică a preșcolarilor. Organizarea eficientă a acestor activități, alături de o abordare flexibilă și individualizată, poate contribui semnificativ la dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a copiilor. Prin integrarea artei în curriculum și prin colaborarea cu părinții, educatorii pot crea un mediu de învățare care să sprijine în mod activ dezvoltarea completă a preșcolarilor.

BIBLIOGRAPHY

1. DOLTO, F. (1985). *L'Image inconsciente du corps*. Seuil.
2. DEWEY, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan.
3. EDWARDS, C., GANDINI, L., & FORMAN, G. (1998). *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach - Advanced Reflections*. Ablex Publishing.
4. MEIRIEU, P. (1998). *Le Choix d'éduquer. Éthique et pédagogie*. ESF.
5. MONTESSORI, M. (1912). *The Montessori Method*. Frederick A. Stokes Company.
6. PIAGET, J. (1962). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. Norton.
7. SMITH, J. (2020). The role of art education in early childhood development. *Educational Psychology Review*, 32(3), 421-437.
8. JOHNSON, R., & KELLY, M. (2019). Holistic approaches to preschool education: Integrating art into the curriculum. *Journal of Early Childhood Education*, 45(2), 123-140.
9. WALKER, A. (2018). Creative expression in early childhood: How art influences development. *The International Journal of Art and Education*, 36(1), 89-102.
10. VYGOTSKY, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.